

ELS MODIFICADORS TEMPORALS COM A COMPLEMENT'S CIRCUMSTANCIALS LOCALITZADORS

1. INTRODUCCIÓ

El títol d'aquest article pot resultar sorprenent perquè dins de la tradició gramatical catalana i de les llengües romàniques s'ha considerat que els modificadors temporals eren un dels tipus de complement circumstancials, un dels tipus d'elements no seleccionats, no obligatoris, que aporten circumstàncies de la situació expressada pel predicat. Així, s'ha parlat de complement circumstancial de temps igual que s'ha parlat de complement circumstancial de lloc, de manera, de companyia, etc.

Actualment, però, s'estableix una distinció entre dos tipus de complements adjunts: els adjunts relacionats amb la predicació i els adjunts oracionals, que afecten tota l'oració. Rigau apunta que els adjunts no predicacionals es relacionen amb el temps, l'aspecte o la modalitat oracionals. Això explica que un modificador temporal determinat no es pugui combinar amb qualsevol temps verbal. L'autora posa els següents exemples: *Demà vindrà en Pere* / **Demà vingué en Pere*. El fet que el segon exemple no sigui possible s'explica per la incompatibilitat del modificador *demà* amb el temps verbal de *vindrà* (RIGAU, 2002: 2052). Així doncs, es considera que els modificadors temporals són adjunts oracionals.

Un cop establerta aquesta distinció, diríem que els circumstancials pròpiament dits són els modificadors que es relacionen amb la predicació, que aporten circumstàncies a la predicació i que d'aquesta manera modifiquen la predicació bàsica, que estaria constituïda pel verb i els seus arguments interns.¹ I els modificadors temporals no se-

1. Montserrat Pascual tracta àmpliament totes aquestes qüestions per als modificadors instrumentals del català (PASCUAL, 1999).

rien complements circumstancials sinó modificadors oracionals, que es relacionen amb el temps de l'oració.

Solà Pujols també situa els modificadors temporals en el grup dels modificadors de l'oració: «Els modificadors temporals i aspectuals tenen una relació estreta amb les categories de temps i aspecte, que s'expressen en la morfologia flexiva del verb i en verbs auxiliars i perífrasis verbals [...]. No es tractaria, doncs, de modificadors de predicat, com ho serien els circumstancials de lloc o de manera, el complement instrumental, etc. [...], sinó de modificadors de tota l'oració i, més concretament, modificadors de les categories gramaticals de temps i d'aspecte, que afecten tota l'oració [...]» (SOLÀ I PUJOLS, 2000: 2871)²

Així doncs, actualment es considera que els modificadors temporals no són complements circumstancials en el sentit estricte de modificadors de la predicació. Si tornem ara al títol, s'entén que la idea d'aquest article no és evident: aquí proposo que en alguns casos els modificadors temporals poden comportar-se com complements circumstancials de temps. En aquests casos, aquests modificadors es relacionen amb la predicació i no amb el temps oracional reflectit en la flexió verbal. I malgrat tot, aquests modificadors continuen comportant-se com localitzadors temporals i aporten una localització temporal a la situació expressada per la predicació.

Però si aquests modificadors temporals no es relacionen amb el temps oracional i en canvi localitzen temporalment la predicació verbal, haurien d'aparèixer només en casos en què el temps oracional no doni el marc temporal de la situació expressada per la predicació verbal. Veurem que aquests casos existeixen i que hi poden aparèixer complements circumstancials de temps juntament amb altres modificadors temporals que es relacionen amb el temps oracional.

A l'apartat 2 introduïxo una sèrie de conceptes i de referències sobre el temps gramatical i els modificadors temporals necessaris per al desenvolupament dels altres apartats. A l'apartat 3 presento les dades centrals que tracto en aquest article: oracions amb lectures prospectives amb modificadors temporals de la predicació. A l'apartat 4 presento l'anàlisi d'aquestes dades i recullo una sèrie de paral·lelis-

2. Els fragments que he omès en aquesta cita són referències internes numèriques.

mes amb les lectures habituals. Finalment, a l'apartat 5 dono una sèrie d'arguments a favor de la idea que els modificadors temporals poden ser adjunts de la predicació. A l'apartat 6 hi ha les conclusions de l'article.

2. LA INTERPRETACIÓ DELS MODIFICADORS TEMPORALS

Des de Reichenbach (1947) molts dels lingüistes que estudien qüestions de temps tenen en compte tres intervals o tres moments temporals a l'hora d'intentar explicar la interpretació temporal de les oracions o dels enunciat. Un és el moment de parla, el segon és el moment de l'esdeveniment o la situació expressada per la predicació (el conjunt del verb i els seus arguments). El tercer és el punt en el qual els diversos autors difereixen més; d'acord amb Reichenbach (1947) aquest tercer moment és el temps de referència, un temps de referència discursiva.

Com veurem, unes altres autores com són Demirdache i Uribe-Etxebarria consideren, a banda del temps de parla i del temps de l'esdeveniment, un tercer moment que és l'interval respecte al qual es fa l'assertió en l'oració. Aquest temps d'assertió ve determinat per l'aspecte i, a diferència del que passa amb el temps de referència de Reichenbach (1947), el Temps d'assertió d'aquestes autores pot situar-se dins del Temps de l'esdeveniment.

Solà i Pujols posa el següent exemple per il·lustrar el paper dels tres moments de l'estructura temporal de Reichenbach: *Dilluns, ja se n'havia anat feia tres dies*. D'acord amb aquest autor, en aquest cas tant el moment de referència com el moment de la situació precedeixen el moment de parla. A més, el temps de la situació precedeix el moment de referència, ja que en aquesta oració es fa referència a un esdeveniment que és anterior a un moment de referència passat (SOLÀ I PUJOLS, 2002: 2913).

En aquest cas, Solà i Pujols apunta que el modificador *dilluns* es relaciona amb el moment de referència i l'altre modificador, *feia tres dies*, es relaciona amb el moment de la situació.

Solà i Pujols parla també de la posició dels modificadors temporals dins de l'oració. D'acord amb aquest autor, la posició més neutra és la posició postverbal no dislocada. En aquesta posició els modificadors temporals segueixen els complements seleccionats del verb. Les altres dues posicions són la posició inicial de l'oració i una posició de dislocació a la dreta. En aquests dos casos els modificadors tenen una interpretació no remàtica, de rerefons. La posició postverbal no dislocada és en canvi una posició remàtica (SOLÀ I PUJOLS, 2002: 2906-2909). A banda de la qüestió del valor informatiu, la posició sintàctica dels modificadors també influeix en la relació amb un moment o altre de l'estructura temporal.

Així, a *Dilluns, ja se n'havia anat feia tres dies*, el modificador *dilluns* apareix en posició inicial de l'oració i s'associa al moment de referència. I el modificador *fa tres dies*, que apareix en posició final no dislocada, s'associa al moment de la situació.

Solà i Pujols recull (vegeu la nota 57) que alguns autors (com ara García Fernández (1999)) consideren que no és possible que en una mateixa oració apareguin dos modificadors temporals, un associat al temps de referència i l'altre associat al temps de la situació. D'acord amb García Fernández, en un cas com el que acabem de comentar, hi hauria un altre verb, el·líptic: *Dilluns [vaig descobrir] que ja se n'havia anat feia tres dies*. D'acord amb aquesta idea el modificador *dilluns* formaria part de l'oració principal i *feia tres dies* part de l'oració subordinada. Solà i Pujols contraargumenta que hi ha restriccions sobre el segon modificador que només es donen en els casos en què hi ha dos modificadors en una mateixa oració (SOLÀ I PUJOLS, 2002: 2913-2916).

D'altra banda, Solà i Pujols apunta una restricció per als casos en què apareixen dos modificadors temporals en una mateixa oració, un d'associat al moment de referència discursiva i un d'associat al temps de la situació. Els exemples que dóna aquest autor són: *Dilluns passat, ja se n'havia anat feia tres dies* i *Quan vaig arribar, en Joan havia arribat tres hores abans*. Aquest autor considera que aquest doblet només pot donar-se quan el modificador postverbal és anafòric d'anterioritat i s'interpreta com anafòricament lligat al modificador preverbal (SOLÀ I PUJOLS, 2002: 2915). Tornaré a la qüestió de les restriccions sobre la combinació de modificadors a l'apartat 5.2.

Com ja he dit, molts lingüistes han seguit la tradició de Reichenbach a l'hora d'estudiar l'expressió del temps en les llengües.

Demirdache i Uribe-Etxebarria (2002) parlen també de tres moments temporals: el Temps de parla (*Speech Time*), que té un valor similar al que té a Reichenbach (1947); el Temps d'assertió (*Assertion Time*), que com ja he dit, per a aquestes autores és la part de la duració de l'esdeveniment focalitzada per l'aspecte; i el Temps de l'esdeveniment (*Event Time*), que és el temps que dura la situació o l'esdeveniment. Vegem-ne un exemple.

D'acord amb aquestes autores, l'aspecte progressiu situa el Temps d'assertió dins del Temps de l'esdeveniment. Això vol dir que en una oració amb aspecte progressiu la part que es focalitza és una part de l'esdeveniment que no n'inclou ni el principi ni el final. Per tant, no sabem res ni del principi ni del final de l'esdeveniment, ja que, segons Demirdache i Uribe-Etxebarria (2002), la part de l'esdeveniment que no s'inclou en el Temps d'assertió no és visible per a la interpretació semàntica. No rep referència temporal. Així, en un exemple com ara:

- (1) Quan jo vaig arribar, la Carolina cantava

no es focalitza tot l'esdeveniment de cantar. Es focalitza una part de l'esdeveniment que no n'inclou ni el principi ni el final. L'afirmació, l'assertió, que es fa en aquesta oració és que en un moment o interval determinat en el passat tenia lloc l'esdeveniment indicat pel verb, no es fa cap afirmació sobre el començament o el final de l'esdeveniment. Aquest interval o moment respecte al qual es fa l'afirmació o l'assertió és el que Demirdache i Uribe-Etxebarria anomenen el Temps d'assertió.

Si volem comprovar si el que s'afirma a (1) és cert o fals haurem de mirar si la situació que es descriu es produeix en l'interval focalitzat, en el Temps d'assertió. Si és cert que en aquest moment en Joan cantava, llavors el que s'afirma a (1) és cert i si no és cert que en aquest moment en Joan cantés, llavors el que s'afirma a (1) és fals. I per saber-ho ens limitem a comprovar si en el Temps d'assertió l'esdeveniment té lloc. El fet que tingui lloc o no en un interval anterior o en un

interval posterior al Temps d'assertió no és pertinent per descobrir el valor de veritat d'(1).

En el cas d'(1) hi ha un modificador temporal, l'oració subordinada *quan jo vaig arribar*. Sembla clar que aquest modificador està relacionat amb el Temps d'assertió i el modifica, contribueix a donar-li una referència específica. Si volem comprovar el valor de veritat d'(1) hem de mirar l'interval que designa aquest modificador. Això vol dir que en aquest cas el modificador està relacionat amb el Temps d'Assertió.

En canvi, en un exemple com el de (2) a continuació, sembla que el modificador s'associa al Temps de l'esdeveniment.

(2) La Magda es va aixecar a les sis

En aquest tipus de casos Demirdache i Uribe-Etxebarria consideren que el Temps d'assertió i el Temps de l'esdeveniment coincideixen, ja que segons aquestes autores es tracta de casos en què no hi ha aspecte morfològic. Aquest tipus de casos són els que han fet que alguns autors posteriors a Reichenbach consideressin que no cal postular que el temps de referència és present en tots els casos, sinó només quan no hi ha una relació directa entre aquest temps de referència i el temps de la situació (SOLÀ I PUJOLS, 2002: 2913).

En aquests casos podríem considerar que el modificador es relaciona amb el Temps de l'esdeveniment, encara que com que el Temps d'assertió i el Temps de l'esdeveniment aquí coincideixen, això no es veu gaire clar.³

On es veu més clarament la diferència entre un modificador que s'associa al Temps d'assertió (o al temps de referència) i un modificador que s'associa al Temps de l'esdeveniment és en els exemples del tipus del que analitza Solà i Pujols (SOLÀ I PUJOLS, 2002: 2913-2916).

D'altra banda, en els exemples d'(1) i (2) tornem a veure la relació entre la posició dels modificadors i el moment al qual s'associen. A (1),

3. Demirdache i Uribe-Etxebarria (2002) consideren que el Temps de parla, el Temps d'assertió i el Temps de l'esdeveniment tenen realització sintàctica i que els modificadors temporals s'associen amb aquests elements de l'estructura temporal mitjançant una relació sintàctica. Això no és, però, pertinent per al que vull tractar aquí.

el modificador *quan jo vaig arribar* va en posició inicial de l'oració i es relaciona amb el Temps d'assertió. A (2), el modificador *a les sis* va en posició final no dislocada i es relaciona amb el Temps de l'esdeveniment.

3. LES DADES

Com ja he comentat a la introducció, la idea que s'accepta actualment sobre els modificadors temporals és que són complements adjunts, no seleccionats pel predicat i que no s'hi relacionen. No es tracta de complements relacionats amb la predicació sinó que afecten tota l'oració i es relacionen amb el temps verbal.

Solà i Pujols apunta que entre els modificadors temporals i el temps verbal hi ha una relació de concordança: la informació temporal que aporta el modificador temporal ha de ser compatible amb la que aporta la flexió temporal, no hi pot haver contradicció (SOLÀ I PUJOLS, 2002: 2872). Ja hem vist que també Rigau posa un exemple en aquest mateix sentit.

Malgrat tot, jo vull defensar que en alguns casos els modificadors temporals poden comportar-se com complements circumstancials, relacionats amb la predicació i no amb el temps oracional. Si això és cert, en aquests casos no s'haurien d'aplicar les restriccions de combinació entre modificador temporal i temps verbal. Observeu els exemples de (3) i (4).

- (3) a. En Martí arriba demà
- b. La Maria Antònia debutava demà

- (4) a. El tren de Sibèria llega el lunes a las seis
- b. *Il barbiere di Siviglia* se estrenaba la semana que viene

A (3)a tenim un modificador temporal, *demà*, que aporta un valor de futur respecte al moment de parla, ja que es tracta d'un modificador amb valor dític. I el temps verbal és el Present d'indicatiu. En aquest cas no es compleix la relació de concordança entre modificador i temps verbal. En el cas de (3)b la contradicció encara és més for-

ta. El modificador és el mateix que a (3)a i el temps verbal ara és el Pretèrit imperfet d'indicatiu, una forma de passat.

Les dades de (4) fan veure que en castellà hi ha el mateix fenomen: a (4)a tenim un modificador amb valor de futur combinat amb un temps verbal de present i a (4)b un modificador temporal amb valor de futur combinat amb un temps verbal de passat, igual que als exemples del català.

Els exemples de (3) i (4) fan veure que hi ha casos en què els modificadors temporals no estan relacionats amb el temps oracional. L'altra possibilitat, que jo defenso, és que en aquests casos els modificadors temporals estiguin relacionats amb la predicació.

Hi ha també una altra opció que és considerar que els temps verbals que apareixen a (3) i (4), el Present d'indicatiu i el Pretèrit imperfet d'indicatiu del català i del castellà, són ambigus. Llavors diríem que en els casos com els que hem vist aquests temps verbals tenen valor de futur i això explica que siguin compatibles amb els modificadors temporals que tenen aquest mateix valor.

Per defensar una proposta com aquesta caldria explicitar molt clarament les condicions en què pot produir-se aquest canvi de valor temporal dels temps verbals, i explicar quin tipus de temps verbals poden entrar en aquest fenomen. I així i tot, la majoria dels estudiosos del temps gramatical consideren que no és desitjable ni explicatiu acceptar que les formes verbals són ambigües i l'objectiu sol ser argumentar precisament el contrari.

A banda de tot això, si mirem novament les dades de (3) i de (4) veiem que en aquestes oracions no es fa referència al futur. A (3)a i a (4)a és fa una afirmació que és vàlida per al present, encara que el que s'afirmi és que d'alguna manera hi ha un esdeveniment previst per al futur. En el cas d'(3)b i de (4)b es fa una afirmació que és vàlida per al passat, encara que també aquí es parli d'un esdeveniment que es preveu per al futur.

En les dades de (5) i (6) tornem a observar el mateix fenomen. En principi hi ha incompatibilitat entre els modificadors temporals i el temps verbal, però les oracions que resulten són perfectament normals en català i en castellà, respectivament.

- (5) a. L'expedició que ha de fer la volta al món en catamarà *surt* del port de Barcelona el dia 30
 b. En Joan *marxava* cap a Dakar dimarts, però la sortida s'ha ajornat a causa del mal temps
- (6) a. El desmunte *empieza* el jueves, pero todavía no hay fecha de inicio para los trabajos de construcción.
 b. Juan *subía* al Everest el verano que viene, però su novia le ha dicho que o se queda aquí a preparar la boda o que se olvide de ella

En els casos de (5)a i (6)a es fa una afirmació vàlida per al present sobre un esdeveniment futur. En els casos de (5)b i (6)b es fa una afirmació vàlida per al passat sobre un esdeveniment futur.

Aquests dos últims casos permeten veure molt clarament el que vull dir. A (5)b l'oració adversativa *però la sortida s'ha ajornat a causa del mal temps* indica que l'esdeveniment o la situació que expressa el verb amb el seu complement locatiu no s'arriba a produir, i malgrat això, el contingut de l'oració *En Joan marxava cap a Dakar dimarts* pot ser cert, sempre que hi hagués la previsió que es produís l'esdeveniment, independentment del fet que s'arribi a produir o no.

En el cas de (6)b, el contingut de *Juan subía al Everest el verano que viene* pot ser cert perfectament, malgrat que, pel que diu l'oració adversativa, sembla que l'esdeveniment de pujar a l'Everest no s'arribarà a produir.

I això és perquè en tots aquests casos es fa una afirmació sobre una previsió en el present o en el passat. La previsió és per al futur, però la referència temporal de l'oració no és futura. A (5)a no afirmem que es produeixi un esdeveniment en què l'expedició surt del port de Barcelona, ni que es produirà aquest esdeveniment. El que s'afirma és alguna cosa com ara que, pel que se sap en el Temps de parla, s'espera o es preveu que l'expedició surti en un moment determinat en el futur.

Si el que he dit fins ara és tal com ho dic, llavors els modificadors temporals que apareixen a (3)-(6) no contribueixen a la referència temporal de l'oració. La referència temporal de l'oració és la que aporta el temps verbal. Però així i tot, els modificadors temporals que apareixen en aquestes oracions funcionen com localitzadors tempo-

rals, ja que localitzen l'esdeveniment o la situació que expressa la predicació. Per exemple a (6)a el modificador *el jueves* localitza temporalment el començament dels enderroc i a (3)b el modificador *demà* localitza temporalment l'esdeveniment de debutar.

Tot això ens dóna una situació prou complexa. Tenim oracions en què hi ha una contradicció entre la informació temporal que aporta el temps verbal i la que aporta un modificador temporal. Malgrat això les oracions són perfectament normals. La referència temporal de l'oració és la que aporta el temps verbal i el modificador temporal no hi intervé. Però aquest modificador temporal, que no influeix en la referència temporal de l'oració, localitza temporalment la situació expressada per la predicació.

Si el modificador temporal localitza temporalment la situació expressada per la predicació i en canvi no influeix en la referència temporal de l'oració, llavors què és el que pren referència temporal en l'oració, quin esdeveniment o quina situació? La meua resposta a aquesta pregunta serà que en aquests casos el que pren referència temporal, present o passada, és el que podríem anomenar de moment la previsió de l'esdeveniment del verb, no l'esdeveniment del verb mateix.

Tornant al meu plantejament inicial, les dades, almenys en aquesta interpretació, s'afegeixen als altres arguments per deixar de banda la idea de l'ambigüitat dels temps verbals i per defensar la idea que els modificadors temporals poden relacionar-se amb la predicació i no amb el temps verbal.

4. L'ANÀLISI

La idea que vull defensar aquí és similar en alguns aspectes a la que han proposat alguns autors per a les lectures habituals (vegeu per exemple Ramchand (1997) i Delfitto (1998)). Fixeu-vos en l'oració de (7):

- (7) Durant el curs l'Enric *es llevava* a les sis del matí

La lectura més immediata d'aquesta oració és una lectura habitual, en què l'afirmació que es fa d'alguna manera és que en el passat era característic que durant el curs l'Enric es llevés a les sis del matí. I aquesta oració pot ser certa perfectament suposant que durant una setmana del curs l'Enric estigués malalt i no anés a treballar i llavors aquests dies no es llevés a les sis. I això és perquè a (7) no es fa cap afirmació sobre una situació concreta en què l'Enric es llevés a les sis del matí, que és l'esdeveniment que expressa el verb d'aquesta oració. A (7) es fa referència a una situació duradora amb la característica que l'Enric es llevava habitualment a les sis del matí.

En el cas de (7) tenim dos modificadors temporals: un en posició inicial i un en posició postverbal no dislocada. D'acord amb el que hem vist a l'apartat 1 el modificador en posició inicial hauria d'estar relacionat amb el Temps d'assertió i el modificador que hi ha en posició postverbal hauria d'estar relacionat amb el Temps de l'esdeveniment.

Pel que he dit just ara sembla que l'assertió que es fa a (7) no fa referència concretament a l'interval designat pel modificador *a les sis del matí*, perquè no s'afirma que a les sis del matí es vagi produir l'esdeveniment de llevar-se. Si l'assertió que es fa és que el període designat pel modificador *durant el curs* es caracteritza pel fet que és habitual que l'Enric es llevi a les sis del matí, llavors el modificador que es relaciona amb el Temps d'assertió és el que apareix en posició inicial.

I això vol dir que en qualsevol punt temporal del període designat pel modificador *durant el curs* és cert que habitualment l'Enric es lleva a les sis del matí. Això vol dir que l'interval que observem per veure el valor de veritat de l'oració és independent del modificador postverbal. I això és així perquè aquest modificador postverbal no contribueix a la referència temporal de l'oració. Simplement forma part del tipus d'esdeveniment que hem de comprovar si es dona en el Temps d'assertió. Dit en altres paraules, el modificador postverbal, que s'associa amb el Temps de l'esdeveniment del verb, està relacionat amb la predicació i no amb el temps oracional. I això és possible perquè l'esdeveniment principal, el que rep la referència temporal, no és el que indica la predicació directament, sinó una situació duradora en què és característic que es doni un tipus d'esdeveniment com el de la predicació.

Per tant, la situació que expressa la predicació a (7) no fa referència a una situació concreta sinó que és més aviat la descripció d'un tipus de situació. I llavors el modificador que s'associa al Temps de l'esdeveniment del verb forma part de la descripció. D'alguna manera, és com si el modificador temporal de la predicació s'associés a un infinitiu. Modifica el verb en el contingut lèxic que aquest aporta a la proposició, independentment de la informació temporal de la flexió verbal. Així, en un exemple amb un modificador temporal associat a un infinitiu, com ara *Era impossible fer-ho demà*, es veu que el modificador forma part del tipus de situació descrita per la predicació; es tracta de l'«esdeveniment» 'fer-ho demà', que és diferent del de 'fer-ho'.⁴

Això explica que aquest modificador no influeixi en la referència temporal de la situació habitual que es construeix a partir del tipus de situació descrit en la predicació. I aquesta situació habitual és la que té referència temporal, independent del modificador que hi ha inclòs en la predicació.

La meua proposta pel que fa a les oracions de (3)-(6) és que es tracta d'un fenomen similar al de (7). La situació de la qual es fa una asserció en l'oració no és la que expressa la predicació sinó una altra situació que es construeix a partir d'aquesta. Això és el que permet que els modificadors que apareixen en posició postverbal i que s'associen al Temps de l'esdeveniment estiguin relacionats amb la predicació i no contribueixin a la referència temporal de l'oració.

Observeu les dades de (8) i (9):

- (8) a. En Joan exposa el seu treball davant del tribunal dimecres a les cinc
- b. Miguel presenta su tesina el jueves que viene

- (9) a. Els dos cosins sortien de la presó el dia 21, però els han allargat la condemna per culpa de la revolta
- b. El veredicto del tribunal salía el 25, pero se ha retrasado porque el juez está enfermo

4. Agraeixo a Gemma Rigau que m'hagi cridat l'atenció sobre la conveniència d'introduir la comparació amb el cas de l'infinitiu en aquest punt.

Tenint en compte el que hem vist a l'apartat anterior, podem descriure la lectura d'aquest tipus de dades d'una manera intuïtiva, sense entrar-hi més a fons, de la següent manera: es tracta de lectures en què s'afirma que en un determinat moment es preveu un esdeveniment per a un moment futur respecte a l'instant en què es fa la previsió. I el moment per al qual es fa la previsió de l'esdeveniment ve determinat pel localitzador temporal que apareix en posició postverbal no dislocada. Pel modificador temporal de la predicació.

En el cas de (8)b, per exemple, en el moment de parla, en què es profereix l'enunciat, es preveu que l'esdeveniment de presentar la tesina el Miguel es produeixi en l'interval designat pel modificador *el jueves que viene*. En el cas de (9)b, l'esdeveniment que es preveu és la sortida del veredict del tribunal el dia 25. I el moment en què hi ha aquesta previsió és un moment indeterminat situat en el passat respecte al moment de parla, respecte al moment en què es profereix l'enunciat.

Hem vist també, parlant de les dades de (3)-(6), que en les lectures prospectives no es fa cap afirmació de la situació que indica el verb amb els seus arguments, sinó d'una altra situació, un situació que és la previsió de l'esdeveniment expressat pel verb. El fet que no es fa cap asserció de l'esdeveniment expressat per la predicació es veu perquè aquestes oracions poden ser perfectament certes sense que es produeixi aquest esdeveniment. (8)a pot ser certa en un cas en què finalment en Joan no presenta el seu treball davant del tribunal el dimecres, perquè s'ajorna el treball o fins i tot perquè no l'arriba a presentar mai. El que s'ha de complir perquè l'oració sigui certa és precisament que en el moment en què es diu l'enunciat es prevegi que en Joan presenti el treball el dimecres en qüestió. Això és el que fa veure que l'asserció que es fa en aquesta oració és precisament la previsió d'aquest esdeveniment.

Quan dic que l'asserció que es fa és la d'aquesta previsió, vull dir que es descriu un determinat estat de coses en el qual hi ha la previsió que es produeixi un esdeveniment determinat en un moment determinat. En el cas de (9)b, per exemple, es descriu un estat de coses passat, en què hi havia la previsió que el veredict del tribunal sortís el 25. En el moment en què es diu l'enunciat, però, hi ha hagut un canvi en aquest estat de coses, perquè s'ha canviat la previsió, s'ha ajornat l'es-

deveniment. En les lectures prospectives no s'afirma la decisió de programar un esdeveniment per a un moment determinat, sinó un estat de coses en què ja hi ha una previsió.

Un altre element que ajuda a veure que en les lectures prospectives no es fa cap asserció de l'esdeveniment del verb és el temps gramatical de l'oració. En les lectures prospectives, si el temps és passat, el que se situa en el passat és l'estat de coses que es descriu, no l'esdeveniment indicat pel verb (vegeu els exemples de (9)).

Així doncs, les oracions amb lectures habituals com la de (7) i les oracions amb lectures del tipus de les de (3)-(6) i (8)-(9), que jo anomeno prospectives, tenen en comú el fet que es fa l'asserció d'una situació que no és la que expressa la predicació. És una situació més complexa que es construeix a partir de la situació que expressa la predicació. En aquests casos, la situació expressada per la predicació no rep referència temporal. Funciona com una descripció d'un tipus de situació i com que el modificador postverbal forma part de la predicació, forma part del tipus de situació descrita. I això és el que explica que aquest modificador, malgrat que és un localitzador temporal, no contribueixi a la referència temporal de l'oració. I que per determinar el valor de veritat de l'oració no s'hagi de mirar l'interval designat per aquest modificador per veure si s'hi produeix la situació que s'afirma.

Així, en una oració com ara (9)a, que repeteixo,

- (9) a. Els dos cosins sortien de la presó el dia 21, però els han allargat la condemna per culpa de la revolta

el que hem de mirar és si en un moment determinat en el passat es preveia una situació del tipus descrit per la predicació. I el tipus de situació que descriuria la situació seria «els dos cosins sortir de la presó el dia 21». Llavors hem de comprovar que la situació que es preveu a la realitat coincideixi amb la descrita pel que fa a la data, igual com hem de comprovar que coincideixi pel que fa al subjecte i al lloc d'on surten. Tot això per veure si és aquest el tipus de situació que es preveu. Però l'interval en què hi ha d'haver aquesta previsió està situat en el passat. Per això la referència temporal de (9)a és passada i no futura.

5. LA RELACIÓ DELS MODIFICADORS TEMPORALS AMB LA PREDICACIÓ

Fins aquí he aportat arguments a favor de la idea que hi ha modificadors temporals que no estan relacionats amb el temps oracional. He presentat una hipòtesi per mirar d'explicar per què no influeixen en la referència temporal de l'oració i aquesta hipòtesi porta a la idea que aquests modificadors són part de la predicació.

En aquest apartat vull donar més arguments a favor de la idea que els modificadors temporals com els que apareixen en posició postverbal en els exemples de (3)-(9) són part de la predicació. A 5.1. presentaré dades que fan veure que els modificadors temporals de la predicació es comporten, pel que fa a l'aparició d'un pronom de represa quan estan dislocats, com els complements adjunts de la predicació i no com els adjunts oracionals. A 5.2. mostraré que les restriccions de combinació que es donen entre dos modificadors temporals associats a elements de la mateixa estructura temporal no s'apliquen entre un modificador associat al Temps d'assertió i un que forma part de la predicació. Finalment, a 5.3. aportaré dades per veure si en el cas dels modificadors temporals de la predicació es donen restriccions de combinació amb el predicat, tal com passa amb altres tipus d'adjunts de la predicació.

5.1. *El pronom de represa*

Una de les diferències que se solen remarcar entre els modificadors relacionats amb la predicació i els modificadors que afecten tota l'oració està relacionada amb la pronominalització en els casos de dislocació. Observeu les dades de (10):

- (10) a. *A les deu no hi va acabar, la funció, perquè sempre començava amb retard*
(La funció no va acabar a les deu, perquè va començar amb retard)
- b. *A les dues no hi començarà, la funció de diumenge; estic segur que no començarà abans de les tres*

(La funció de diumenge no començarà a les dues,estic segur que no començarà abans de les tres)

Els verbs aspectuals *començar* i *acabar* que apareixen als exemples de (10) porten un complement amb valor temporal. En aquests casos es tracta d'un element seleccionat pel verb, i per tant, tot i el seu valor temporal, no tenim ni un modificador oracional ni un modificador de la predicació. Això explica el fet que quan el complement temporal està dislocat aparegui un pronom de represa a dins de l'oració.⁵

La diferència entre els modificadors de la predicació i els modificadors oracionals és que els primers es comporten com els arguments pel que fa a la presència d'un pronom de represa en els casos de dislocació i, en canvi, els segons no porten mai pronom de represa. Rigau documenta i analitza amb dades aquesta diferència de comportament (RIGAU, 2002: 2054-2055), que podem constatar també a (11).

- (11) a. En el moment en què va sonar el timbre, en Toni escrivia / En Toni escrivia, en el moment en què va sonar el timbre
 b. Quan tu arribaràs, la feina ja estarà feta / La feina ja estarà feta, quan tu arribaràs
 c. *A l'hora que sona el despertador no s'hi lleva mai*, en Toni, sempre fa deu minuts més dins el llit
 (En Toni no es lleva mai a l'hora que sona el despertador, sempre fa deu minuts més dins el llit)
 d. *A les deu no hi arribava*, l'avió del Juli, arribava a dos quarts d'onze, o sigui que encara que no hi hagués hagut retard, no hauria estat a temps a la reunió
 (L'avió del Juli no arribava a les deu, arribava a dos quarts d'onze, o sigui que encara que no hi hagués hagut retard, no hauria estat a temps a la reunió)

En el primer exemple dels parells d'(11)a i (11)b trobem un modificador temporal en posició inicial i ja hem dit que els modifica-

5. Agraïixo a Gemma Rigau que m'hagi cridat l'atenció sobre la naturalesa argumental del sintagma amb valor temporal amb aquests verbs aspectuals. Laia Amadas tracta aquests i altres verbs aspectuals del català al seu treball d'investigació (AMADAS, 1999).

dors en posició inicial s'associen amb el Temps d'assertió. Solà i Pujols considera que aquesta posició inicial és en un cert sentit una posició de dislocació,⁶ ja que els modificadors temporals en posició inicial comparteixen moltes característiques amb la posició postverbal dislocada. Aquesta posició és la que ocupen els modificadors temporals del segon exemple dels parells d'(11)a i (11)b. En cap dels dos casos no hi ha pronom de represa que representi el modificador temporal dins de l'oració.

En canvi, en els exemples d'(11)c i d dins l'oració hi ha un pronom de represa que representa el modificador temporal dislocat. El cas d'(11)c és un exemple de lectura habitual i el cas d'(11)d es un cas de lectura prospectiva, com les de (3)-(6) i (8)-(9). En tots dos casos, la posició original d'aquests modificadors és la posició postverbal, tal com es veu en les oracions que hi ha entre parèntesis, que són equivalents a les altres però sense dislocació del modificador.

Tal com hem vist, els modificadors temporals en posició postverbal s'associen al Temps de l'esdeveniment. I ja hem vist que en les oracions amb lectures habituals i prospectives, els modificadors que s'associen al Temps de l'esdeveniment del verb formen part de la predicació. Són adjunts relacionats amb el predicat. El fet que portin pronom de represa quan van dislocats és un argument més a favor d'aquesta idea.

Solà i Pujols, en el seu capítol sobre els modificadors temporals (SOLÀ I PUJOLS, 2002: 2871 i 2891-2892) explica que els modificadors temporals són modificadors oracionals i que potser això explica el fet que en la majoria de casos no els correspongui cap pronom clític. Aquest autor documenta una sèrie d'excepcions amb un tipus de modificadors temporals que ell anomena *inespecífics*.

Solà i Pujols considera que en alguns casos els modificadors inespecífics poden aparèixer dislocats amb un pronom de represa, encara que no en tots els casos. Aquestes són algunes de les dades que presenta:

6. Així i tot, segons alguns autors això no significa que aquests modificadors inicials s'hagin desplaçat des d'una posició postverbal, sinó que segurament aquesta posició és una de les posicions bàsiques per als modificadors temporals.

- (12) a. Vine abans de dinar, però vine-hi sempre, ¡eh!⁷
 b. A les cinc del matí no m'hi he llevat mai
 c. A la tarda no m'hi vull casar
 d. A l'hivern no els hi he plantat mai, aquesta mena de bulbs

Els modificadors temporals inespecífics són, d'acord amb aquest autor, els que «expressen algun tipus d'interval (generalment una part cíclica del calendari) sense individuar-lo (*de dia, en dia feiner*)» (SOLÀ I PUJOLS, 2002: 2890).

Solà i Pujols considera que els casos com els de (12) a-d no són una excepció real, ja que s'expliquen pel fet que aquests modificadors temporals s'interpreten més aviat com modificadors de manera. Però tot i així, crec que indiscutiblement aquests modificadors continuen funcionant com a localitzadors temporals.

En tots aquests exemples els modificadors estan dislocats a partir d'una posició inicial postverbal i s'associen al Temps de l'esdeveniment del verb. La idea de Solà i Pujols que s'interpreten com modificadors de manera no és tan diferent de la meua idea que els modificadors que porten pronom de represa són els que van associats a la predicació. D'alguna manera, en tots aquests casos la localització temporal forma part de la predicació. I l'esdeveniment que s'expressa és, per exemple, el de «llevar-se a les cinc del matí», com un esdeveniment diferent del de «llevar-se»; o el de «casar-se a la tarda», com un esdeveniment diferent del de «casar-se» o «casar-se al migdia».

Caldria, però, veure què és el que permet en aquests casos que els modificadors temporals inespecífics funcionin com adjunts del predicat. I per què només es dona aquest fenomen amb alguns modificadors inespecífics i no amb tots.

Així doncs, a banda de les oracions amb lectures habituals i prospectives que jo he presentat, sembla que hi ha altres casos en què podem tenir modificadors temporals adjunts del predicat. Hi ha, però, una diferència important, ja que amb les lectures prospectives podem tenir un pronom de represa amb qualsevol tipus de modificador temporal, no només amb modificadors inespecífics. Observeu les dades de (13)-(14):

7. Solà i Pujols recull aquest exemple de Joan Solà (SOLÀ, 2002: 2871, nota 3).

- (13) A: Jo et dic que en Joan canta dimecres/demà, i no em portis la contrària
 B: I jo et dic que *dimecres* no *hi* canta, en Joan, que canta divendres / I jo et dic que no *hi* canta, *demà*, en Joan, que canta divendres⁸
- (14) A: El dia que em vaig reunir amb la comissió la Caballé actuava *el dia 25*, perquè em van encarregar que reservés la sala per a aquest dia
 B: No, no *hi* actuava, *el dia 25*, perquè aquest dia és el seu aniversari i els de la comissió em van dir el mateix dia que us va reunir que no havien triat aquesta data perquè a ella no li agradava cantar el dia del seu aniversari. Tu ho devies entendre malament, a la reunió

En els cas de (13) tenim un exemple d'un modificador temporal dític que està dislocat i porta pronom de represa. Els modificadors temporals dítics són els que s'han d'interpretar respecte al moment de parla. En el cas de (14) tenim un exemple paral·lel amb un modificador temporal que és una data, un modificador que designa un interval específic del calendari (SOLÀ I PUJOLS, 2002: 2890). Es tracta de dos exemples d'adjunts temporals del predicat en oracions prospectives.

I a (15) tenim un cas d'adjunt temporal del predicat dislocat amb un pronom de represa, en un cas de lectura prospectiva, amb modificadors anafòrics. Els modificadors anafòrics són, d'acord amb Solà i Pujols, els que s'interpreten a partir del temps de referència discursiva (SOLÀ I PUJOLS, 2002: 2890); és a dir, són els modificadors que s'interpreten a partir de la informació del context lingüístic anterior i no del context extralingüístic.

- (15) A: El dia que em vaig reunir amb la comissió la Caballé actuava *l'endemà / el dia següent*, perquè em van encarregar que reservés la sala per a aquell dia
 B: No, no *hi* actuava, *l'endemà / el dia següent* perquè el dia següent era el seu aniversari i els de la comissió em van dir el mateix dia que us va reunir que no havien triat aquella data

8. Sembla que amb el modificador *demà*, que és dític, l'oració és millor amb la dislocació a la dreta del modificador que no pas amb la dislocació a l'esquerra.

perquè a ella no li agradava cantar el dia del seu aniversari.
Tu ho devies entendre malament, a la reunió

Així doncs, amb les lectures prospectives la possibilitat que els modificadors temporals del predicat portin un pronom de represa és molt menys restringida que en els casos com els que presenta Solà i Pujols.

Pel que fa a les lectures habituals, sembla que podem obtenir-les amb adjunts temporals del predicat si es tracta de modificadors inespecífics (vegeu (16)a) o anafòrics (vegeu (16)b), però no amb els modificadors dítics (vegeu (16)c).⁹

- (16) a. A l'època que vam conviure, cada dia esmorzava a la una del migdia
b. Quan era jove sempre arribava a aquella hora
c. ? A l'època que vam conviure, sempre es llevava ahir

Els exemples de (16) són exemples amb modificadors temporals adjunts del predicat i les dades de (17) fan veure que en aquests casos la possibilitat de represa pronominal també és menys restringida que en els casos de Solà i Pujols.

- (17) a. A l'època que vam conviure, *hi* esmorzava cada dia, *a la una del migdia*
b. Quan era jove *hi* arribava sempre, *a aquella hora*

Pel que fa als exemples que hem vist a (10), caldria veure quines característiques tenen que expliquin la possibilitat d'incloure modificadors temporals que es comporten com adjunts del predicat, almenys pel que fa a la presència d'un pronom de represa quan apareixen dislocats. Aquí no entraré més a fons en aquesta qüestió, em limitaré als casos de lectures prospectives i habituals.

9. Aquesta oració seria possible en un món en què algú pugui quedar atrapat en el temps i despertar-se cada matí i que sempre sigui el mateix dia. En aquest cas, però, el modificador *ahir* ja no funcionaria com un dític.

5.2. *Les restriccions de combinació entre diferents modificadors temporals*

A l'apartat 2 hem vist que Solà i Pujols apunta una restricció que afecta els casos en què hi ha un modificador temporal associat al moment de referència discursiva (o al que també hem anomenat Temps d'assertió) i un d'associat al moment de la situació o de l'esdeveniment. El modificador postverbal ha de ser anafòric d'anterioritat i interpretar-se en relació al modificador preverbal. Però observeu els exemples següents:

- (18) a. L'hivern passat cada dia em llevava a les sis del matí i sempre tenia molta son.
 b. En aquella época comíamos a las tres porque esperábamos a que mamá viniera de la oficina
- (19) a. La setmana passada en Miquel cantava demà i ara canta d'aquí tres dies
 b. La última vez que le vi Antonio salía hacia Dakar el jueves y ahora sale el sábado

A (18) tenim dos exemples de lectures habituals. En tots dos casos hi ha un modificador preverbal que va associat al Temps d'assertió. L'interval que assenyalen aquests modificadors és l'interval per al qual es fa l'afirmació de l'hàbit que s'expressa en la resta de l'oració. Assenyalen, per tant, l'interval en el qual s'ha de donar aquest hàbit o aquesta situació com a característica perquè (18)a i (18)b siguin certes.

Aquestes dues oracions inclouen també un modificador postverbal associat al Temps de l'esdeveniment del verb. Aquests modificadors postverbals no influeixen en la referència temporal de les oracions en què apareixen.

A (19) hi ha dues oracions que tenen una lectura prospectiva i que, com en els casos de (18), porten un modificador preverbal associat al Temps d'assertió i un modificador postverbal associat al Temps de l'esdeveniment del verb. Ni en aquests casos ni en els de (18) no s'acompleix la relació anafòrica entre el modificador postverbal i el preverbal.

Així, pel que es veu, la restricció que formula Solà i Pujols no s'aplica en el cas de les lectures prospectives i habituals. Però això és perfectament esperable si l'anàlisi que he proposat per a aquests casos va ben encaminada. Tal com he dit, en el cas de les lectures prospectives i habituals l'esdeveniment expressat pel verb o per la predicació verbal no és l'esdeveniment principal de l'oració; no es fa cap asserció sobre aquest esdeveniment i no rep la referència temporal del temps oracional, almenys no de manera directa. La situació o l'esdeveniment principal d'aquestes oracions és, com ja he dit a l'apartat 4, una situació més complexa que es construeix a partir de la informació de la predicació verbal. Això explica que el modificador que s'associa a aquest esdeveniment no respecti la restricció que he esmentat, ja que es tracta d'un modificador que forma part de la predicació i que no entra en la qüestió de la referència temporal.

La restricció que formula Solà i Pujols es dona entre dos modificadors associats a dos elements de l'estructura temporal que conforma el temps oracional. En les lectures prospectives el modificador associat al Temps de l'esdeveniment del verb és part de la predicació i no forma part d'aquesta estructura temporal oracional. Per tant, en el cas de les lectures prospectives (vegeu els exemples de (3)-(6), (8)-(9) i (13)-(15)), la restricció s'aplicaria entre el modificador associat al Temps d'asserció i un modificador associat al Temps de l'esdeveniment de la situació complexa. Però difícilment hi pot haver cap modificador temporal associat al Temps de l'esdeveniment d'aquesta situació complexa, perquè es tracta d'una situació estativa (BORRÀS, 2000: 34-36).

5.3. *Les restriccions de combinació entre el predicat i els seus modificadors*

Un dels aspectes que diferencien els modificadors oracionals i els modificadors de la predicació és precisament la relació amb el predicat. Els modificadors de la predicació tenen una relació molt més estreta amb el predicat i això fa esperar que hi hagi restriccions sobre el tipus de predicats amb què es combina cada tipus de modificador. I això de fet és el que passa.

Rigau constata restriccions, per exemple, entre el complement comitatiu i el predicat: només trobem complements comitatus amb predicats que prediquen d'una pluralitat i que, a més, admeten un subjecte coordinat. Aquesta restricció s'explica perquè l'aportació semàntica del complement comitatiu és precisament fer que un predicat que concorda en singular amb el subjecte prediqui de la pluralitat expressada pel subjecte i el complement predicatiu (RIGAU, 2002: 2059).

Si hi ha complements temporals que modifiquen la predicació és esperable que hi hagi també restriccions entre aquests complements i els predicats amb què es poden combinar. D'altra banda, en aquests casos les restriccions estaran relacionades amb el tipus d'informació que aporta el modificador a la predicació. Tornem un moment als exemples de (3), que repeteixo:

- (3) a. En Martí arriba demà
- b. La Maria Antònia debutava demà

La primera informació que aporten aquests modificadors és temporal: són modificadors dítctics que fan referència a un interval situat en el futur respecte al moment de parla. Com que el predicat no conté informació temporal referencial (ja hem vist que la referència temporal de la lectura prospectiva ve donada per la flexió verbal i pels modificadors associats al Temps d'assertió), sembla que no hi pot haver restriccions d'aquest tipus pel que fa a la combinació amb els modificadors. Les restriccions temporals es donarien entre la informació temporal que aporta el modificador i la que aporta la flexió verbal en el cas que aquest modificador afectés el temps oracional. Però com ja hem vist, es tracta de modificadors de la predicació i això explica que les oracions de (3) siguin perfectament normals.

Una altra possibilitat és que hi hagi restriccions entre el predicat i el modificador temporal segons l'estructura temporal de l'esdeveniment a què fa referència el predicat. Tots els modificadors que hem vist fins ara són modificadors temporals, no aspectuals. Però tot i així, hi ha una possibilitat que es doni una restricció. Si s'observen els exemples de (3), es veu que el modificador temporal de la predicació s'associa a l'esdeveniment complet, de manera que s'en-

tén que tot l'esdeveniment té lloc dins de l'interval designat pel modificador.

I és fàcil comprovar que es pot dir el mateix en gairebé tots els casos d'oracions amb lectures prospectives que hem vist.

Podem trobar també casos en què el modificador de la predicació no s'associa a l'esdeveniment complet, sinó al principi de l'esdeveniment, com a (8)a, que repeteixo:

- (8) a. En Joan exposa el seu treball davant del tribunal dimecres a les cinc

Això s'explica pel fet que el modificador té un valor temporal puntual i, en canvi, el verb fa referència a un esdeveniment amb duració. Això no vol dir, però, que aquest modificador no s'associa a l'esdeveniment d'aquest verb com a modificador de la predicació. Simplement interpretem que el modificador indica l'inici de l'esdeveniment per conjuguar-ne la semàntica amb la de l'esdeveniment.

Això vol dir que segurament en el cas de les lectures prospectives aquests modificadors de la predicació, que s'associen o bé a l'esdeveniment sencer o bé al principi de l'esdeveniment, no es poden combinar amb predicats d'estat.

Els predicats d'estat expressen un tipus d'esdeveniments amb la característica que no són fitats, que no tenen un principi ni un final determinats lèxicament, intrínsecs. D'altra banda, només quan van combinats amb morfologia perfectiva s'interpreten com fitats i només en aquests casos poden portar un modificador associat a tot l'esdeveniment sencer, inclòs el principi i el final (vegeu (20)a), o un modificador associat al principi o al final de l'esdeveniment. Però quan van combinats amb morfologia imperfectiva no es focalitza mai l'esdeveniment sencer sinó un interval que no n'inclou ni el principi ni el final. I en aquests casos no hi pot haver cap modificador temporal que s'associaï a tot l'esdeveniment, ni cap que s'associaï al principi o al final de l'esdeveniment. Només hi pot haver modificadors associats a la part de l'esdeveniment focalitzada, al Temps d'asserció (vegeu (20)b).

- (20) a. En Tomeu va estar malalt tota la setmana
 b. Dilluns en Tomeu estava malalt

Així doncs, sembla que en una oració amb un predicat estatiu i amb una lectura prospectiva no hi podrem trobar un modificador de la predicació que s'associï a tot l'esdeveniment complet. D'entrada sembla que exemples com el de (21) van d'acord amb això:

- (21) a. *En Joan estava malalt demà
 b. *El tros de suro flotava damunt l'aigua dilluns que ve

Les oracions de (21) no són possibles en català. Però és difícil estar segurs que això és a causa de la incompatibilitat del modificador amb el predicat d'estat. Si traiem els modificadors temporals, les oracions resultants són perfectament normals, però no tenen una lectura prospectiva (vegeu (22)):

- (22) a. En Joan estava malalt
 b. El tros de suro flotava dins de l'aigua

Les oracions de (22) tenen una lectura purament estativa, en què, tot i que el Temps d'asserció no té cap modificador que l'expliciti, sabem que focalitza una part interna de l'esdeveniment que no n'inclou ni el principi ni el final. I no és possible obtenir una lectura prospectiva d'aquestes oracions. Això fa pensar que amb els predicats d'estat no podem obtenir lectures prospectives. I això seria el que explicaria la impossibilitat de tenir oracions com les de (21), en català. Les úniques lectures que tenen aquestes oracions són estatives, amb el modificador associat al Temps d'asserció. I hi ha incompatibilitat entre aquest modificador i la flexió verbal de passat.

Així doncs, si no podem obtenir lectures prospectives amb predicats d'estat, amb aquestes construccions no podem comprovar si es dóna la restricció amb els modificadors del predicat. L'altra possibilitat que tenim són les lectures habituals. Si podem obtenir lectures habituals amb verbs d'estat podem comprovar si es dóna la restricció amb els modificadors de la predicació que s'associen a tot l'esdeveniment. Vegeu els exemples de (23):

- (23) a. A l'època en què jo el vaig tractar, el divendres a la nit estava trist
 b. A l'època en què jo el vaig tractar, estava trist el divendres a la nit

A (23)a tenim una oració habitual amb un predicat estatiu: *estar trist*. Això fa veure que podem obtenir lectures habituals amb predicats estatis. El modificador *el divendres a la nit* s'associa al Temps d'assertió de l'oració *el divendres a la nit estava trist*. Aquest modificador no s'associa al Temps de l'esdeveniment d'aquest predicat, perquè no focalitza tot l'esdeveniment sencer, sinó que focalitza una part de l'esdeveniment, la que després ha de rebre referència temporal. D'entrada, la lectura d'*el divendres a la nit estava trist* seria una lectura purament estativa, en què el modificador temporal focalitza un fragment intern de l'esdeveniment que no n'inclou ni el principi ni el final. Això es correspon amb la posició del modificador, que seria inicial si mirem només el fragment *el divendres a la nit estava trist*, com fem fins ara.

En el cas de (23)b el mateix modificador apareix en posició postverbal. En aquest cas, però, aquest modificador té un valor de contrast, del que de vegades s'anomena focus contrastiu. Això fa que a l'oració *estava trist el divendres a la nit* s'entengui d'alguna manera que el parlant vol recalcar que la seva afirmació és que algú estava trist en el moment designat pel modificador i no en cap altre moment. O que hi estava en aquest moment i no en un altre moment que s'hagi esmentat anteriorment o que sigui present en el context extralingüístic.

Per tant, aquesta posició postverbal del modificador *el divendres a la nit* a (23)b no és la posició postverbal neutra de la qual havíem parlat fins ara, que és la posició típica dels modificadors que s'associen al Temps de l'esdeveniment de la situació expressada per la predicació. I això va d'acord amb el fet que a (23)b el modificador no va associat al Temps de l'esdeveniment del verb sinó al Temps d'assertió del fragment *estava trist el divendres a la nit*. Tal com hem vist en el cas de (23)a, aquest modificador especifica el Temps d'assertió, que designa una fase interna de l'esdeveniment del verb, una fase que no n'inclou ni el principi ni el final.

Així doncs, sembla que les oracions habituals fan pensar que els verbs d'estat no admeten un modificador temporal de la predicació, perquè no admeten que un modificador s'associï a l'esdeveniment i el modifiqui com a tal, com a esdeveniment complet. I això és perquè lèxicament, els estats no tenen ni un punt inicial ni un punt final. És a dir, els estats no tenen ni un punt inicial ni un punt final intrínsecs. I els modificadors de la predicació s'associen a l'estat amb les seves propietats lèxiques, sense que hi intervingui cap mena de morfema temporal ni aspectual.

La restricció que he proposat abans era que un predicat d'estat no admetria cap modificador temporal de la predicació que s'associés a tot l'esdeveniment, ni cap que s'associés al principi o al final d'aquest esdeveniment. Sembla que una restricció d'aquest tipus explicaria que en el cas de les lectures habituals difícilment trobem un modificador de la predicació que s'associï al Temps de l'esdeveniment del verb.

Si tornem a observar les dades de (23)a i (23)b veiem que a banda del modificador que va associat al que seria el Temps d'asserció si l'oració fos simplement la part que hi ha després de la coma, tenim un altre modificador en posició inicial.

Quan he parlat del modificador *el divendres a la nit* he dit que aquest modificador s'associaria al Temps d'asserció de l'oració *el divendres a la nit estava trist*. És a dir, si tinguéssim aquesta oració sola, que seria una oració episòdica amb una lectura purament estativa, el modificador s'associaria al Temps d'asserció de l'oració, que focalitzaria una fase de l'esdeveniment que no n'inclouria ni el principi ni el final.

Però les oracions de (23) tenen una lectura habitual i com ja he comentat abans (vegeu l'apartat 4), en les lectures habituals l'asserció que es fa no és de l'esdeveniment del verb sinó de la situació característica o habitual que es construeix a partir de la predicació del verb. Llavors el Temps d'asserció d'aquestes oracions focalitza una fase d'aquesta situació característica que no n'inclou ni el principi ni el final. Llavors aquest Temps d'asserció, aquest interval de la situació característica és el que rep referència temporal. L'altre interval, al qual va associat el modificador *el divendres a la nit*, està dins de l'abast de l'operador habitual, no fa referència a un interval concret i únic.

Així doncs, aquest modificador, tot i que no forma part de la predicació del verb, sí que forma part de la descripció de la situació a partir de la qual es construeix la situació característica de la qual es fa l'assertió a les oracions de (23). Igual que passava amb els modificadors que formen part de la predicació.

Si la relació del Temps d'assertió amb el Temps de l'esdeveniment ve determinada per l'aspecte gramatical, tal com hem vist que defensen, per exemple, Demirdache i Uribe-Etxebarria (2002), llavors las dades que hem vist fan pensar que, tot i que la situació descrita per la predicació del verb en les oracions habituals no rep referència temporal independent, sí que té un valor aspectual propi. Un valor aspectual que sembla que ha de venir determinat per una banda per la morfologia imperfectiva i per l'altra per l'aspecte lèxic de la predicació. I a aquesta situació s'hi superposa la situació característica de la lectura habitual.

De fet, podem trobar també exemples de lectures habituals construïdes a partir d'una situació prospectiva. Observeu les dades de (24):

- (24) a. A l'època d'estudiants era molt gandul, sempre començava a estudiar *l'endemà / el dilluns següent*
 b. Quan el cotxe el feia servir ell estava molt brut, sempre el netejava *la setmana següent*

En els exemples de (24) tenim una situació típica de les lectures prospectives i a partir d'aquesta situació es construeix la situació característica de les lectures habituals.

Deixo per a una recerca futura l'estudi més aprofundit d'aquest tipus de dades. Caldria veure quines conclusions permeten treure en relació amb l'anàlisi de les lectures habituals i dels modificadors temporals.

6. CONCLUSIONS

En aquest article he presentat dos tipus de dades en què apareixen modificadors temporals que no influeixen en la referència temporal de l'oració: es tracta d'exemples amb una lectura habitual i exemples

amb un tipus de lectura que jo anomeno prospectiva. Aquests modificadors temporals no només no influeixen en la referència temporal de l'oració, sinó que poden aportar informació temporal contradictòria amb la de la flexió verbal i que malgrat això l'oració sigui perfectament possible.

La meua idea és que aquests modificadors temporals són adjunts del predicat, formen part de la predicació. Funcionen com localitzadors temporals de la situació expressada per la predicació, però no influeixen en la referència temporal de l'oració. I això és possible perquè en les oracions amb lectura prospectiva o habitual la situació principal de l'oració no és la que expressa la predicació.

En les oracions habituals la situació de la qual es fa una asserció és una situació característica que es construeix a partir de la situació expressada per la predicació. En les oracions prospectives la situació de la qual es fa una asserció és un estat de coses que inclou una previsió de la situació expressada per la predicació. Es tracta d'una situació que es construeix a partir de la situació expressada per la predicació. Això fa que en cap dels dos casos la situació expressada per la predicació no prengui una referència temporal concreta, ja que es tracta d'una situació tipus a partir de la qual es construeix l'altra situació, que és la que rep referència temporal. I això permet que els modificadors temporals que formen part de la situació tipus no influeixin en la referència temporal de la situació específica de la qual es fa l'asserció.

He presentat també una sèrie d'arguments a favor de la idea que en aquests casos els modificadors temporals postverbals no dislocats funcionen com adjunts del predicat: la presència d'un pronom de represa quan apareixen dislocats; el fet que les restriccions sobre els modificadors temporals del temps oracional no s'hi apliquen; i les restriccions de combinació entre aquests modificadors i el predicat que modifiquen.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Laia AMADAS (1999): *L'estructura argumental dels verbs aspectuals en català*, Treball d'investigació, Universitat Autònoma de Barcelona.
- Zulema BORRÀS (2000): *Prospective readings revisited*, «Catalan Working Papers in Linguistics», núm. 8, ps. 23-46.
- Alicia CIPRIA i Craige ROBERTS (1996): *Spanish Imperfecto and Pretérito: Truth Conditions and Aktionsart Effects in a Situation Semantics*, «Natural Language Semantics», núm. 8.4, ps. 297-347.
- Denis DELFITO (1998): *Aspect, Genericity and Bare Plurals*, «UiL OTS Working Papers».
- Hamida DEMIRDACHE i Myriam URIBE-ETXEBARRIA (2002): *The syntax of time adverbs*. Treball no publicat.
- Luis GARCÍA FERNÁNDEZ (1999): *Los complementos adverbiales temporales. La subordinación temporal*, dins Ignacio BOSQUE et al. (ed.): *Gramática descriptiva de la lengua española* Madrid, Espasa Calpe, ps. 3129-3208.
- Gillian Catriona RAMCHAND (1996): *Two subject positions in scotish gaelic: the syntax-semantics interface*, «Natural Language Semantics», núm. 4.2, ps. 165-191.
- Montserrat PASCUAL (1999): *The 'Instrumental Phrase': is it an adjunct, an argument or a predicate?*, Universitat de Barcelona, treball d'investigació.
- Gemma RIGAU (2002): *Els complements adjunts*, dins Joan SOLÀ et al. (ed.): *Gramàtica del català contemporani*, Barcelona, Empúries, ps. 2045-2110.
- Jaume SOLÀ i PUJOLS (2002): *Modificadors temporals i aspectuals*, dins Joan SOLÀ et al. (ed.): *Gramàtica del català contemporani*, Barcelona, Empúries, ps. 2867-2936.